

DE MOED OM VRIJ TE ZIJN

En omdat u zijn kinderen bent, heeft God ons de Geest van zijn Zoon gegeven, die 'Abba, Vader' roept. (Galaten 4,6)

Belangrijk is dat men gelooft en de liefde kent, die het geloof zijn kracht verleent. (Galaten 5,6)

Volgende week begint de maand van de spiritualiteit. In dat kader werd een aantal bekende Nederlanders geïnterviewd, waaronder de cabaretier Herman Finkers. Het ging in het gesprek met hem over tal van geloofszaken, maar ook over de regels die van de Rooms-katholieke kerk. Die regels zijn er niet voor niets, vond Finkers, maar – zei hij - : 'Het gaat niet om de regel, maar om de liefde. Er zijn momenten waarop je zo gelovig moet zijn om te zeggen: tijd om van de regels af te wijken.' Dat vind ik een prachtige uitspraak. Let wel, hij zei niet: 'Er zijn momenten waarop je *water bij de wijn moet doen.*' Zo wordt het al snel uitgelegd als je van de regels afwijkt. Nee, hij zei dat er momenten zijn waarop je omwille van het geloof de regels moet relativeren, omdat het in het geloof gaat om de liefde die boven alle regels uitstijgt. Dat trof me, omdat dit precies verwoordt waar het Paulus om ging in zijn Galatenbrief.

In de gemeenten van de regio Galatië (een streek in wat nu Turkije is) was een beweging ontstaan van: terug naar de regels, we willen houvast. Ja, dat is de tragiek van bijna elke vernieuwingsbeweging: wat eerst stromend water is kan gaan bevriezen tot star ijs. Na een dynamische periode staan er mensen op die roepen: 'Kan dat allemaal zomaar? Dat gaat toch veel te ver?' Als op een schip dat vrijmoedig open zee heeft gekozen, maar waar - nu er geen land meer in zicht is en dus geen oriëntatiepunten - bemanningsleden opstaan die pleiten: 'Het gaat de verkeerde kant op. We moeten terug.' De angstvalligheid gaat regeren. En dat overkomt heus niet alleen conservatieve gelovigen. Je ziet het soms ook bij moderne gelovigen. Veel mensen die afscheid namen van een dogmatisch geloof, zoeken nu naar andere zekerheden dat God bestaat. Maar ongemerkt ruilden ze de regeltje van vroeger in voor andere regeltjes, bijvoorbeeld die van natuurkundige bewijzen. Regeltjes waaraan het bestaan God moet voldoen. Maar Herman Finkers zegt onbekommerd: 'Bestaan, dat heeft God niet nodig. Gods natuurkundige bestaan doet er niet toe.' Die onbekommerdheid is niet iedereen gegeven. De meeste mensen zoeken een stevig houvast.

Iets dergelijks was er dus ook in Galatië aan de hand. Achter de rug van Paulus omwaren er andere zendelingen van joodse huize gekomen die beweerden: 'Wat? Houden jullie je niet aan de regels van Mozes? Maar zo

kom je er niet! Die Paulus heeft jullie helemaal verkeerd voorgelicht!' En de christenen van Galatië hadden zich laten overtuigen. De mannen hadden zich laten besnijden en iedereen ging zich houden aan voorgeschreven dagen en feesten. Dat was tenminste concreet! Die Paulus met zijn Geest was altijd zo vrij en vaag!

Ach ja, in ons allemaal zit een onuitroeibaar verlangen naar houvast. Het leven is onveilig en kent diepe afgronden. Dan is het een geruststellende gedachte als er een hekje voor staat waaraan je je vast kunt houden. Houvast – wie kan er tegen zijn? Nee, Paulus is daar niet tegen. Maar hij wil ons afhelpen van die hoogtevrees, van die kramp waarmee wij ons aan die zelfgemaakte hekjes vasthouden. Paulus drukt zijn lezers op het hart om hun zekerheid te zoeken in – nee, niet in de Bijbel. Dat antwoord zou je misschien van Paulus verwachten. Maar de Bijbel kan zomaar een gesloten boek blijven, een dode letter. Maar Paulus zou zijn houvast ook niet zoeken in boeken van spraakmakende theologen. Op zich ook niks mis mee natuurlijk. Maar geloven wordt op die manier al snel: het napraten van het laatste boek van Kuitert of Hendrikse. Dat is ook geen erg vrije manier van geloven. Nee, voor Paulus ligt het houvast – *in onszelf*. In onszelf? Ons eigen 'ik' is misschien wel het meest wankelmoedige dat er is! Toch wijst Paulus naar ons hart. Want daar is iets van God zelf te vernemen.

O nee, Paulus bedoelt niet die spiritualiteit van 'ieder mens heeft een stukje God in zich'. Het gaat verder. Het gaat Paulus om de stem van Gods Geest. Hij is ervan overtuigd dat die stem in ons te horen is. En die stem van God *in* ons leert ons de weg naar God *boven* ons. Die stem leert ons 'Abba' zeggen. 'Papa' betekent dat. Dan zie ik ineens het beeld voor me van een moeder die tegen haar baby zegt: 'Mam-ma. Pap-pa.' Door zo dag aan dag tegen haar kind te praten, weet zij de vormeloze aandacht van haar kind te lokken en te richten. Het kijkt haar aan en volgt de beweging van haar lippen. Mam-ma. Pap-pa. En op een dag gebeurt het wonder van de taal. 'Mama!' zegt het kind, 'Papa!' – de eerste woorden. De Ik-jij-relatie is geboren. Er is een taalwereld tot aanzijn geroepen die steeds groter zal worden en waarin het kind zal gaan wonen en communiceren met anderen. Zoiets bedoelt Paulus ook hier. In ons klinkt een zachte moederlijke stem die onze aandacht lokt en ons 'papa' tegen God leert zeggen.

Zoekend naar God, zoeken we het dus soms veel te ver en soms in de verkeerde richting. Het is dichterbij dan je denkt: in je eigen hart! Daar leert de Geest ons de richting naar God. Ze leert ons 'papa' zeggen. Is dat niet kinderachtig? Welnee, zo leert een mens vertrouwen en liefde. Zo

leren we om met God te communiceren en vrij te zijn. Natuurlijk zou het kinderachtig zijn als het bij een kinderlijke afhankelijkheid zou *blijven*. God voedt zijn kinderen ook op tot zelfstandigheid. We moeten ook op eigen benen leren staan. Maar je moet bij de basis beginnen. En de basis is liefde en vertrouwen. Het begint bij 'papa' leren zeggen. Net zoals onze grote broer Jezus dat leerde van de Geest, want Jezus sprak zijn Vader zo ook aan. De Geest als moeder, God als Vader en Jezus als broer – wat een beeld! *Een gelovige wordt geboren in een warm gezin!*

Het gaat dus hier om: *de basis is voor Paulus niet een setje regels, maar een stem*. Een zachte aanwezigheid die ons lokt tot communicatie. Een communicatie waarin de liefde de toon aangeeft. Dat klinkt misschien vaag. Moet je daar geen mystiek hart voor hebben? Nee, een gewoon hart is voldoende. Maar je moet er af en toe weleens aandacht aan geven. Dat doe je door stil te worden. De stem van Gods Geest wordt in onze wereld vaak *overstemd*. Ook door onze eigen drukdoenerij. Soms ook door onze onwil. Stil worden kan namelijk ook betekenen: geconfronteerd worden met je eigen onrust en leegte, met alle rommel in je ziel. Dan moet die rommel eerst opgeruimd zijn om de stem van Gods Geest de ruimte te geven. Dat kun je geen zin in hebben. Wie daar voor kiest, even goede vrienden. Maar wie met zijn rug naar het licht blijft staan, moet niet klagen dat het zo donker is. Leven met God vraagt nu eenmaal ook *anders* gaan leven.

Dat andere leven verwoordt Paulus zo: *geloof door liefde werkzaam*. Daar hebben we misschien niet direct een beeld bij. Maar het is zoets als een oplader van je mobiele. Een oplader zet hoogspanning om in laagspanning. Aan de ene kant komt er iets in dat aan de andere er anders uitkomt. Zo zet het geloof de stem van de Geest om in liefde op menselijke maat. En maak van de liefde nu alsjeblieft weer geen nieuwe regel of een opgave, want dan zijn we weer net zover van huis! Nee, de liefde geeft het leven een lichte toets en relativiseringsvermogen. De liefde kent humor. Zoals Herman Finkers in dat genoemde interview. Toen hij gevraagd werd hoe hij over reïncarnatie dacht, zei hij: 'Ik vind het leven niet erg, maar je moet er geen gewoonte van maken.' Die milde humor is tekenend voor een vrij geloof. Niet dat je alles moet weglachen. Dat doet Finkers ook niet. Als hij overlijdt moet er een gregoriaanse mis zijn met het *Dies Irae* – een gezang met beelden van het laatste oordeel. 'Die angst hoort bij de dood,' zegt hij, 'Al ben je nog zo gelovig, je moet door die angst heen.' Ja, eens staan we aan de afgrond van de dood. Dan helpen al onze zelfgemaakte hekjes en regeltjes niet meer, maar alleen de liefde en het vertrouwen dat we opgevangen worden. God in ons, God

naast ons, God boven ons, God onder ons. Maar dat geloof mag ons nu al een lichte toets geven.

Wij zitten soms zo vast: aan onze zorgen, aan onze verkeerde gewoonten, aan onze karaktertrekken, aan onze neiging alles te controleren of te beleren. Ook veel christenen nemen zichzelf zo serieus. Veel gelovigen zitten vast in één spoor. Páulus wordt er weleens van beschuldigd dat hij zo star was en ouderwets. Maar wat vrije levenshouding betreft zou menig gelovige van Paulus nog iets kunnen leren. Onbekommerd relativeerde hij regels met uitspraken als: 'Alles is geoorloofd, maar niet alles is nuttig', 'Onderzoekt alle dingen, maar behoudt het goede.' Als hij onze tobberigheid zou zien, zou hij zeggen: 'Doe toch niet zo krampachtig. Stop eens wat sprankeling in uw spiritualiteit. Kijk naar een kind dat voor het eerst 'papa' zegt. Het weet nog niet wat gewichtigdoenerij is. Het lacht!'

VOORBEREIDING

Welkomstwoord

We zingen:

Ie-de-re nacht ver-lang ik naar U, o God,
ik hun-ker naar U met heel mijn ziel.
Ie-de-re dag ver-lang ik naar U, o God,
ik hun-ker naar U met heel mijn ziel.

we gaan staan

Stilte voor persoonlijke voorbereiding

Bemoediging en groet

v.: onze hulp is in de naam van de Heer

g.: **die hemel en aarde gemaakt heeft**

v.: die trouw blijft tot in eeuwigheid

g.: **en niet laat varen het werk van zijn handen**

v.: de Heer zij met u

g.: **ook met u zij de Heer**

Aanvangslied: **Psalm 65: 1 en 3**

we gaan zitten

Gebed om ontferming

.... zo bidden en zingen wij:

Ky-ri-e e - lei-son, Ky-ri-e e - lei-son,
Ky-ri-e e - lei-son.

De Tien Geboden

Zingen: **Gezang 62**

ROND HET WOORD

Gebed van de zondag

Na het gesprek met de kinderen
(melodie gezang 28)

Wij steken de kaarsen aan
en gaan met de lampen hier vandaan.
Wij horen in eigen taal
verhalen van God en de mensen.
We zingen verwonderd een lied
dat God ons zijn vriendschap biedt.

Lezingen: Galaten 4, 1-10; 5, 1-6; 6,
11-18

1 Ik bedoel dit: zolang een erfgenaam onmondig is, verschilt hij in niets van een slaaf, ook al is hij reeds de eigenaar van de hele erfenis. **2** Hij staat onder voogdij en toezicht tot het door zijn vader vastgestelde tijdstip is gekomen. **3** Op dezelfde manier waren ook wij, toen we nog onmondig waren, onderworpen aan de machten van de wereld. **4** Maar toen de tijd gekomen was zond God zijn Zoon, geboren uit een vrouw en onderworpen aan de wet, **5** maar gezonden om ons vrij te kopen van de wet opdat wij zijn kinderen zouden worden. **6** *En omdat u zijn kinderen bent, heeft God ons de Geest van zijn Zoon gegeven, die 'Abba, Vader' roept.* **7** U bent nu geen slaven meer, u bent kinderen van God en als zijn kinderen bent u erfgenamen, door de wil van God. **8** Toen u God nog niet kende, was u onderworpen aan goden die helemaal geen goden zijn. **9** Hoe is het dan toch mogelijk dat u die God hebt leren kennen, meer nog, door God gekend bent, u opnieuw tot die zwakke, armzalige machten wendt en u daaraan als slaven onderwerpen wilt? **10** U houdt u werkelijk aan vaste feestdagen, maanden, seizoenen en jaren? **11** Ik vrees dat al mijn inspanningen voor u volkomen zinloos zijn geweest.

1 Christus heeft ons bevrijd opdat wij in vrijheid zouden leven; houd dus stand en laat u niet opnieuw een slavenjuk opleggen. **2** Luister naar wat ik, Paulus, tegen u zeg: als u zich laat besnijden, zal Christus u niets baten. **3** Ik verzeker u dat iedereen die zich laat besnijden verplicht is om de wet volledig na te leven. **4** Als u probeert door God als een rechtvaardige te worden aangenomen door de wet na te leven, bent u van Christus losgemaakt en hebt u Gods genade verspeeld. **5** Want door de Geest hopen en verwachten wij dat we op grond van geloof als rechtvaardigen worden aangenomen. **6** In Christus Jezus is het volkomen onbelangrijk of men wel of niet besneden is. *Belangrijk is dat men gelooft en de liefde kent, die het geloof zijn kracht verleent.*

11 U ziet het aan de grote letters: ik schrijf u nu eigenhandig. **12** Degenen die er zo op aandringen dat u zich laat besnijden, willen alleen een goede indruk maken en voorkomen dat ze worden vervolgd omwille van het kruis van Christus. **13** Ze zijn voor de besnijdenis maar leven zelf niet volgens de wet; ze willen dat u zich laat besnijden om zich daarop te kunnen laten voorstaan. **14** Maar ik – ik wil me op niets anders laten voorstaan dan het kruis van Jezus Christus, onze Heer, waardoor de wereld voor mij is gekruisigd en ik voor de wereld. **15** Het is volkomen onbelangrijk of men wel of niet besneden is, belangrijk is dat men een nieuwe schepping is. **16** Laat er vrede en barmhartigheid zijn voor allen die bij deze maatstaf blijven, en voor het Israël van God. **17** En laat voortaan niemand mij meer tegenwerken, want ik draag de littekens van Jezus in mijn lichaam. **18** Broeders en zusters, de genade van onze Heer Jezus Christus zij met u. Amen.

Zingen: **Gezang 344**

Uitleg en verkondiging: **De moed om vrij te zijn**

Meditatief orgelspel

Zingen: **Gezang 477**

GEBEDEN EN GAVEN

Gebeden

v.:zo bidden en zingen wij:

Houd mij in le-ven, wees Gij mijn red-ding,
steeds weer zoe-ken mijn o - gen naar U.

Stil gebed – Onze Vader

Inzameling van de gaven bestemd voor:

- 1) Onderhoud kerkelijke gebouwen, b)
- extra collecte voor de kerk

Slotlied: **Gezang 473**

Zegen

A - men

Bij de uitgang wordt uw gave gevraagd voor de Jeugdraad
